

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “การปรับตัวของสตรีต่อความรุนแรงในครอบครัวชุมชนแออัดในเขตกรุงเทพมหานคร” เป็นการศึกษาลักษณะของความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี การสนับสนุนทางสังคมต่อความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี และการปรับตัวของสตรีต่อความรุนแรง โดยใช้เป็นแบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 302 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนา คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างและใช้สถิติวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงกลุ่มแบบตารางไขว้ (Cross Tabulation) และทดสอบความเป็นอิสระของตัวแปรจากค่าไคสแควร์ (Chi-square)

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างเป็นสตรีคู่สมรสส่วนใหญ่มีอายุ 31-45 ปี ร้อยละ 44.0 การศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 43.7 ส่วนสามีมีอายุ 31-45 ปี ร้อยละ 45.4 การศึกษาของคู่สมรสส่วนใหญ่ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 45.4 การนับถือศาสนาส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 94.0 ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 29.1 รองลงมาอาชีพค้าขาย ร้อยละ 23.5 สถานภาพสมรสส่วนใหญ่จดทะเบียนสมรสแต่แยกกันอยู่ ร้อยละ 47.0 ระยะเวลาในการอยู่ด้วยกันจำนวน 1-10 ปี ร้อยละ 46.7 ส่วนใหญ่มีบุตรแล้ว ร้อยละ 80.5 จำนวนการมีบุตรมากที่สุด 2 คน ร้อยละ 29.8 พฤติกรรมเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ของคู่สมรส (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) การดื่มสุรามากที่สุดจำนวน 169 คน และรองลงมาการสูบบุหรี่จำนวน 151 คน

5.1.2 ลักษณะความรุนแรงต่อสตรีในครอบครัวและผลกระทบของความรุนแรงในครอบครัว

ลักษณะความรุนแรงในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 1.95 อยู่ในระดับน้อย โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านร่างกายมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.80 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ด้านอารมณ์และจิตใจมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.51 อยู่ในระดับน้อย ด้านสังคมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.84 อยู่ในระดับน้อย ด้านเศรษฐกิจมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.97 อยู่ในระดับน้อย และด้านเพศมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.78 อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลกระทบความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรีโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.08 อยู่ในระดับน้อย โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านร่างกายมีค่าเฉลี่ย 1.81 อยู่ในระดับน้อย ด้านจิตใจมีค่าเฉลี่ย 2.23 อยู่ในระดับน้อย และด้านสังคมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.13 อยู่ในระดับน้อย

5.1.3 ทศนคติเกี่ยวกับค่านิยมต่อบทบาทหญิงชายในครอบครัว

ทัศนคติเกี่ยวกับค่านิยมต่อบทบาทหญิงชายในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.53 อยู่ในระดับน้อย พิจารณารายข้อพบว่าครอบครัวไทยคาดหวังให้ผู้หญิงต้องรับภาระงานบ้านมากกว่าผู้ชายมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.00 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาปัญหาครอบครัวควรปรึกษากันเฉพาะคนในครอบครัวเท่านั้นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.91 อยู่ในระดับปานกลาง และผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้าผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลังมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.60 อยู่ในระดับน้อย

บทบาทหญิงชายในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 อยู่ในระดับมาก พิจารณารายข้อพบว่าการจัดเตรียมอาหารและดูแลความเรียบร้อยในครอบครัวมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.11 อยู่ในระดับมาก รองลงมาการซื้อของใช้ประจำวันภายในครอบครัวมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 อยู่ในระดับมาก

5.1.4 การสนับสนุนทางสังคม

การสนับสนุนทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 อยู่ในระดับปานกลาง โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ การสนับสนุนทางด้านจิตใจและอารมณ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.56 อยู่ในระดับมาก การสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสารมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.48 อยู่ในระดับมาก และการสนับสนุนทางการเงิน สิ่งของ และบริการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.77 อยู่ในระดับปานกลาง

5.1.5 การปรับตัวของสตรีต่อความรุนแรงในครอบครัว

การปรับตัวของสตรีต่อความรุนแรงในครอบครัวแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การปรับตัวที่เหมาะสมและการปรับตัวที่ไม่เหมาะสม ผลการศึกษาพบว่า การปรับตัวที่เหมาะสมของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38 อยู่ในระดับปานกลาง และการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.53 อยู่ในระดับน้อย

5.1.6 ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลการปรับตัวที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมของสตรีต่อความรุนแรงในครอบครัว

1. ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวที่เหมาะสมของสตรีต่อความรุนแรงในครอบครัว พบว่า

ด้านสถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวที่เหมาะสมของสตรีต่อความรุนแรงในครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านการมีบุตรมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวที่เหมาะสมของสตรีต่อความรุนแรงในครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ลักษณะความรุนแรงต่อสตรีในครอบครัว ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านเพศ มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวที่เหมาะสมของสตรีต่อความรุนแรงในครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ผลกระทบของความรุนแรงในครอบครัวกับการปรับตัวที่เหมาะสมของสตรีต่อความรุนแรงในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวที่เหมาะสมของสตรีต่อความรุนแรงในครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ทัศนคติเกี่ยวกับค่านิยมต่อบทบาทหญิงชายในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวที่เหมาะสมของสตรีต่อความรุนแรงในครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

การสนับสนุนทางสังคม ด้านจิตใจและอารมณ์ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านเงิน สิ่งของ มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวที่เหมาะสมของสตรีต่อความรุนแรงในครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมของสตรีต่อความรุนแรงในครอบครัว พบว่า

ปัจจัยข้อมูลทั่วไปด้านอาชีพมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมของสตรีต่อความรุนแรงในครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ลักษณะความรุนแรงต่อสตรีในครอบครัวทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านเพศมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมของสตรีต่อความรุนแรงในครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ผลกระทบของความรุนแรงในครอบครัวกับการปรับตัวที่เหมาะสมของสตรีต่อความรุนแรงในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมของสตรีต่อความรุนแรงในครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ทัศนคติเกี่ยวกับค่านิยมต่อบทบาทหญิงชายในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมของสตรีต่อความรุนแรงในครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

การสนับสนุนทางสังคม ด้านจิตใจและอารมณ์ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านเงิน สิ่งของและบริการมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมของสตรีต่อความรุนแรงในครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

5.2 การอภิปรายผล

ผลการศึกษาได้ศึกษาการปรับตัวของสตรีต่อความรุนแรงในครอบครัวชุมชนแออัดในเขตกรุงเทพมหานครและปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการปรับตัวที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมของสตรีต่อความรุนแรงในครอบครัว สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

5.2.1 สถานภาพการมีบุตร อาชีพของสตรี

ผลการศึกษาพบว่า สถานภาพการมีบุตร อาชีพของสตรี ความสัมพันธ์กับการปรับตัวของสตรีต่อความรุนแรงในครอบครัว กล่าวคือ สตรีที่มีสถานภาพการจดทะเบียนสมรสแตกต่างกัน ส่งผลต่อการปรับตัวที่เหมาะสมของสตรีต่อความรุนแรงในครอบครัวแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะสถานภาพ (จดทะเบียนสมรสและอยู่ด้วยกัน จดทะเบียนสมรสแต่แยกกันอยู่ ไม่ได้จดทะเบียนสมรสและอยู่ด้วยกัน ไม่ได้จดทะเบียนสมรสและแยกกันอยู่) การมีบุตร (ไม่มีบุตร มีบุตรจำนวนหลายคน) ที่แตกต่างกันย่อมทำให้สตรีมีความรู้สึกมั่นคง โดยเฉพาะทางด้านจิตใจที่แตกต่างกัน ซึ่งจะมีผลต่อการปรับตัวที่เหมาะสมของสตรีแตกต่างกันไป

ผลการศึกษาพบว่า อาชีพของสตรีมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของสตรีต่อความรุนแรงในครอบครัว กล่าวคือ สตรีที่ไม่มีอาชีพ สตรีที่มีอาชีพแตกต่างกัน การปรับตัวที่ไม่เหมาะสมต่อความรุนแรงในครอบครัวต่างกันด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสตรีที่ไม่มีอาชีพ หรือสตรีที่มีอาชีพมั่นคงย่อมส่งผลต่อความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ ด้านจิตใจ และด้านสังคมของสตรี ซึ่งอาจส่งผลต่อความสามารถในการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมของสตรีเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้

5.2.2 ลักษณะความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรี

ผลการศึกษาลักษณะความรุนแรงในครอบครัวทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ และจิตใจ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านเพศ มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของสตรีต่อความรุนแรงในครอบครัว โดยผลการวิเคราะห์พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะความรุนแรงในครอบครัวต่างกัน การปรับตัวที่เหมาะสมและการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมต่างกันด้วย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าลักษณะความรุนแรงด้านร่างกายมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวที่เหมาะสม กล่าวคือ เมื่อถูกสามีขว้างปาสิ่งของใส่ ถูกตบ ตี เตะ ต่อย ถูกผลักและนุดกระฉาก ข่มขู่ด้วยอาวุธ ใช้อาวุธทำร้าย ทำให้เกิดการปรับตัวที่เหมาะสมเพื่อลดความเสี่ยงในการเกิดความรุนแรงในครอบครัว ส่วนลักษณะความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรีทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านเพศมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมของสตรีต่อ

ความรุนแรงในครอบครัว กล่าวคือ เมื่อเกิดความรุนแรงในครอบครัวต่อสตรีด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม เศรษฐกิจ และด้านเพศ โดยสามีใช้คำพูดสามีประชดประชัน ถูกเหยียดหยามและด่าว่าทำนด้วยถ้อยคำหยาบ ต่ำหนืดต่อหน้าบุคคลอื่น ไม่พูดและเงยบเงยต่อทำนเป็นเวลานาน ๆ ถูกสามีปล่อยปลละเลย ไม่ให้ความสนใจ ห้ามมิให้ไปมาหาสู่ญาติพี่น้อง ห้ามมิให้คบหาสมาคมกับเพื่อนฝูง ห้ามมิให้ประกอบกิจกรรมทางศาสนาตามความเชื่อ สามียึดทรัพย์สิน ควบคุมกำจัดค่าใช้จ่าย และบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ด้วย พฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้อสตรีเกิดความเครียดวิตกกังวล และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมนำไปสู่ปัญหาทางสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิจวรรณ วีรวัฒน์ โนม (2540 อ้างถึงใน สุภา หมั่นแก้ว. 2546 : 34) ศึกษาเรื่องความรุนแรงต่อสตรี : ศึกษาในกลุ่มผู้หญิงอายุ 15-44 ปี ที่มารับบริการ ณ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลชัชวาท พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ถูกกระทำรุนแรงมากกว่าไม่ถูกกระทำ ความรุนแรงร้อยละ 68.8 และ 31.2 และเป็นการถูกกระทำทางด้านจิตใจมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านเพศและด้านร่างกาย ลักษณะการถูกทำร้ายร่างกายที่พบมากที่สุดคือ ถูกผลัก ทางจิตใจที่พบมากที่สุดคือ ถูกแสดงท่าทีโกรธ ผู้ที่ถูกกระทำ ความรุนแรงด้านร่างกายและจิตใจ มีความเกี่ยวข้องกับผู้หญิงโดยเป็นสามีมากที่สุดและสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุศรินทร์ คล่องพยายาม (2542 อ้างถึงใน สุภา หมั่นแก้ว. 2546 : 34) ศึกษาความรุนแรงในครอบครัว : ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการถูกทำร้ายของภรรยา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว พบว่าภรรยาร้อยละ 87.5 ถูกสามีทำร้าย โดยมีความถี่ของลักษณะการถูกทำร้ายด้านจิตใจมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 85.5 รองลงมาคือ เศรษฐกิจ ด้านร่างกาย และด้านเพศ คิดเป็นร้อยละ 48.4, 39.2 และ 35.9 ตามลำดับ เมื่อแยกพิจารณาในแต่ละลักษณะพบว่า ลักษณะที่ภรรยาถูกทำร้ายด้านจิตใจ ได้แก่ สามีพุนผันออกจากบ้านเมื่อไม่พอใจภรรยา สามีทำนิงเฉยเหตุวนลมกับภรรยาและสามีดู ส่วนความรุนแรงด้านเพศ ได้แก่ การบังคับภรรยาให้มีเพศสัมพันธ์ในลักษณะที่ภรรยาไม่ชอบ สามีไม่เคยคำนึงว่าภรรยามีความสุขทางเพศด้วยหรือไม่ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการถูกทำร้ายของภรรยา ได้แก่ ระดับการศึกษาของสามีและภรรยา สัมพันธภาพระหว่างสามีภรรยา การสื่อสารระหว่างสามีภรรยา การใช้เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ การเล่นการพนัน การสนับสนุนทางสังคม พฤติกรรมการเผชิญปัญหา ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการถูกสามีทำร้ายร่างกาย ได้แก่ การใช้สารเสพติดของสามีและภรรยา

5.2.3 ผลกระทบของความรุนแรงของสตรีต่อความรุนแรงในครอบครัว

ผลการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของความรุนแรงของสตรีต่อความรุนแรงในครอบครัว พบว่าผลกระทบของความรุนแรงต่อสตรีในครอบครัวด้านจิตใจมีมากที่สุด กล่าวคือ ถูกสามีทำร้ายด้านจิตใจ ได้แก่ รู้สึกหวาดผวา กลัวสามีจะทำร้าย เกิดความรู้สึกเครียดเมื่ออยู่ใกล้สามี คิดหย่าร้าง

กับสามี ด้านร่างกาย ได้แก่ คิดทำแท้งเมื่อต้องตั้งครรภ์โดยไม่ได้ตั้งใจ เจ็บป่วยด้วยโรคจากการมีเพศสัมพันธ์ ด้านสังคม ได้แก่ ไม่สามารถทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวได้ดี รู้สึกอับอาย สูญเสียความเชื่อมั่น กลัวสังคมไม่ยอมรับ จากการถูกสามีทำร้าย ความสัมพันธ์ห่างเหินกัน ขาดความไว้วางใจ ขาดความสุขในชีวิตครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริเพชร ศิริวัฒนา (2538 อ้างถึงใน สุภา หมั่นแก้วน. 2546 : 35) ได้ศึกษาปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ศึกษาเฉพาะกรณีผลกระทบทางด้านสุขภาพจิตของหญิงที่ถูกสามีทำร้ายร่างกาย พบว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา อาชีพและรายได้ของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับต่ำ เหตุการณ์เฉพาะหน้าที่นำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัว คือ ปัญหาารายได้ไม่เพียงพอ สามีดื่มสุรา ดิถยาเสพติด ดิถการพนัน สามีเป็นคนมีอารมณ์โกรธ โมโหร้าย และเคยมีประวัติอาการทางจิต นอกจากนี้พบว่าสุขภาพจิตของสตรีที่ถูกสามีทำร้ายร่างกายได้รับผลกระทบในระดับสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานของคนไทย ได้แก่ การย่ำคิดย่ำทำ การวิตกกังวล ความก้าวร้าว และความซึมเศร้า

5.2.4 ทศนคติเกี่ยวกับค่านิยมต่อบทบาทหญิงชายในครอบครัว

ผลการศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับค่านิยมต่อบทบาทหญิงชายในครอบครัว พบว่าครอบครัวไทยคาดหวังให้ผู้หญิงต้องรับภาระงานบ้านมากกว่าสามีมากที่สุด รองลงมาปัญหาครอบครัวควรปรึกษากันเฉพาะคนในครอบครัวเท่านั้น ผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้าผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลัง หน้าที่ของภรรยาที่จะต้องตอบสนองทางเพศแก่สามี และภรรยาที่ดีต้องเชื่อฟังสามี จากทัศนคติ ค่านิยมของหญิงชายในสังคมที่เน้นให้สามีมีอำนาจทำให้สตรีเกิดการปรับตัวไปตามแบบแผนและวัฒนธรรมของสังคมไทยโดยปราศจากความคิดและการตัดสินใจของตนเองจนส่งผลต่อการปรับตัวที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมของสตรีต่อความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริชัย โชติรัตน์ (2536 อ้างถึงใน สุภา หมั่นแก้วน. 2546 : 33) ได้ศึกษาเรื่องความรุนแรงในครอบครัว กรณีสามีทำร้ายร่างกายภรรยา ศึกษาเฉพาะ กรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง พบว่าลักษณะการกระทำ หรือวิธีการที่สามีทำร้ายภรรยาส่วนใหญ่เป็นการใช้อวัยวะเข้าทำร้าย เช่น การต่อย ตะกีบ ผลัก บีบคอ ผลการกระทำส่วนใหญ่ คือ ทำให้ภรรยาเสียชีวิตและบาดเจ็บสาหัสจากการถูกทำร้าย สามีที่เคยทำร้ายร่างกายส่วนใหญ่จะมีทัศนคติทางเพศนิยม เชิงยกย่องชายว่ามีอำนาจ มีสิทธิและสถานะเหนือกว่าเพศหญิง และส่วนใหญ่มีภูมิหลังด้านความรุนแรงในครอบครัวหรือเติบโตมาในครอบครัวที่เคยมีปัญหาความรุนแรง และเห็นว่าการทำร้ายร่างกายเป็นเรื่องธรรมดา รวมทั้งมีประสบการณ์ทางด้านความรุนแรง คือ เคยถูกใช้หรือเป็นผู้ใช้ความรุนแรงมาในวัยเยาว์ สถานการณ์สาเหตุเฉพาะที่นำไปสู่การทำร้ายร่างกายเกือบทั้งหมดเป็นเรื่องเกี่ยวกับอารมณ์โกรธ บันดาลโทสะ หรือลืมหิว เนื่องจากมีปัญหาด้านชู้สาว เมาสุรา และเล่นการพนัน

5.2.5 การสนับสนุนทางสังคม ด้านจิตใจและอารมณ์ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านเงิน สิ่งของและบริการ

ผลการศึกษาการสนับสนุนทางสังคม ด้านจิตใจและอารมณ์ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านเงิน สิ่งของและบริการ พบว่าการสนับสนุนทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.37) โดยกลุ่มตัวอย่างมีสนับสนุนทางสังคม ด้านจิตใจและอารมณ์มากที่สุด รองลงมา คือ การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสารและการสนับสนุนด้านเงิน สิ่งของและบริการ ตามลำดับ ทั้งนี้แนวคิดของไทร์เด็นท์ (1985 อ้างถึงใน อุษณา เทียรแสงทอง, 2548 : 40) ได้แบ่งการสนับสนุนออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ (Emotional Support) หมายถึง ความรักใคร่ผูกพัน ความใกล้ชิด การให้ความมั่นใจ การยอมรับ ความห่วงใย เอาใจใส่ ซึ่งจะนำไปสู่ความรู้สึกว่าตนเป็นที่รัก ห่วงใยและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม 2) การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร (Information Support) หมายถึง การให้ข้อมูลและคำแนะนำที่สามารถให้บุคคลแก้ปัญหาได้หรือการให้ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับพฤติกรรมและการกระทำของบุคคล และ 3) การสนับสนุนด้านสิ่งของ (Tangible Support) หมายถึง การให้ความช่วยเหลือในด้านสิ่งของ เงินทอง เวลา แรงงาน เมื่อบุคคลต้องการสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลักษณ์นารา จรรย์านนท์ (2549) ศึกษาเรื่องการใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวในชุมชนแออัดเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างจะเคยพบเห็นความรุนแรงด้านการทำร้ายจิตใจในรูปแบบของการด่าว่าด้วยถ้อยคำหยาบคาย ความรุนแรงด้านร่างกาย และความรุนแรงด้านทางเพศในชุมชน โดยมีการพบเห็นการเกิดความรุนแรงในครอบครัวของชุมชนและพบเห็นบ่อยครั้ง รวมทั้งชุมชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากองค์กรภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนเมื่อเกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวขึ้นในชุมชน ส่วนด้านที่สนะต่อการใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวประกอบด้วยที่สนะ 7 ด้าน คือ การจัดตั้งองค์กรประชาชน การสร้างเครือข่ายการทำงาน การฝึกอบรมให้องค์กรประชาชนมีความรู้เฉพาะด้าน การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน การกำหนดกิจกรรมหรือลักษณะงานที่จะทำการติดต่อประสานงาน และการติดตามประเมินผล และหากมีการประกาศพระราชบัญญัติป้องกันและแก้ไขการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ชุมชนควรเข้าไปมีส่วนร่วมกับภาครัฐในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงนี้ รวมทั้งคนในชุมชนเองเป็นประโยชน์ต่อกันและกันในการแลกเปลี่ยนความรู้ ข่าวสาร ข้อมูล คำแนะนำ บริการเกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ทั้งนี้องค์กรชาวบ้านควรมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัวและการดูแลช่วยเหลือผู้ที่ประสบปัญหาความรุนแรงเบื้องต้น และบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงานแก้ไขปัญหาคความรุนแรงควรเป็นการเฝ้าระวังดูแลและช่วยเหลือคนในชุมชนที่ประสบปัญหานั้น โดยการกำหนดกิจกรรมเพื่อการสร้างความสมานฉันท์ให้แก่คนในชุมชนและครอบครัว รวมทั้งการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่ชาวบ้านเรื่องปัญหาความรุนแรงใน

ครอบครัวเป็นรูปแบบหนึ่งของการประสานงานกับองค์กรภายนอก และผลของกิจกรรมกลุ่มครอบครัวหรือการสร้างอาสาสมัครเพื่อเฟ้าระวังป้องกันและช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัว วัตถุประสงค์จากจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมหรือเสียงตอบรับของชาวบ้าน ผลการศึกษาพบว่า การสนับสนุนทางสังคมทุกด้าน ได้แก่ ด้าน การสนับสนุนทางสังคม ด้านจิตใจ และอารมณ์ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านเงิน สิ่งของและบริการ มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมของสตรีต่อความรุนแรงในครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และ 0.01 ทั้งนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ลักขณ์นารา จรรย์ยานนท์ (2549) ศึกษาเรื่อง การใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวในชุมชนแออัดเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าของการสนับสนุนทางสังคมทั้งในด้านจิตใจและอารมณ์ ข้อมูลข่าวสารและการบริการที่ชุมชนรวมกันทำเพื่อแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวจนทำให้สตรีในชุมชนเกิดการปรับตัวที่เหมาะสมต่อสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว แต่ถ้าไม่มีการสนับสนุนทางสังคมหรือการสนับสนุนทางสังคมในเชิงบวกผลอาจจะยิ่งส่งผลต่อความรุนแรงในครอบครัวจนทำให้เกิดการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมของสตรีต่อความรุนแรงในครอบครัว เช่น การทำร้ายตนเอง การกินยาฆ่าตัวตาย ด้วยเหตุผลของความไม่มีใคร ไม่มีทางออก ขาดที่ปรึกษา ขาดความมั่นใจในตนเอง และนำไปสู่การปรับตัวที่ไม่เหมาะสม

5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัย

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เนื่องจากความรุนแรงต่อสตรีในครอบครัวยังคงเป็นปัญหาที่รุนแรงในสังคมไทย รัฐบาลควรมีนโยบายที่ชัดเจนให้กระทรวงต่าง ๆ ช่วยกันรณรงค์การลด เลิก ใช้ความรุนแรงในครอบครัว นอกเหนือจากที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และกระทรวงยุติธรรมดำเนินกรอยู่แล้ว

2. รัฐบาลควรมีนโยบายประเมินผลการใช้กฎหมายคุ้มครองผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 เพื่อปรับปรุงกฎหมาย กลไกการช่วยเหลือด้านการลดความรุนแรงในครอบครัว

5.3.2 ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติการ

1. กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรประสานงานกับหน่วยงานระดับล่างเพื่อรายงานสถานการณ์ การติดตามผลการดำเนินงานด้านความรุนแรงในครอบครัวในแต่ละเดือน ตลอดจนรายงานผลกิจกรรมที่ส่งเสริมการลด เลิก การใช้ความรุนแรงในครอบครัว

2. กระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ฯลฯ ควรเน้นการทำงานเป็น พหุภาคี และบูรณาการระหว่างทุกหน่วยงานในการดำเนินงานตามนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการรณรงค์การลด เลิกใช้ความรุนแรงในครอบครัว

3. หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องในชุมชน ได้แก่ ศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน เขต 1-12 ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) สำนักงานเขต 50 เขต ของ กรุงเทพมหานคร องค์กรพัฒนาเอกชน เช่น มูลนิธิเพื่อนหญิง มูลนิธิดวงประทีป เป็นต้น แกนนำ และอาสาสมัครในชุมชนช่วยกันสอดส่องดูแลคนในชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการแจ้งเตือน และแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

5.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาลักษณะของความรุนแรงในครอบครัวในชุมชนแออัดในพื้นที่ที่ยังไม่มี หน่วยงาน ภาครัฐ เอกชน หรือ NGO ลงไปให้ความช่วยเหลือด้านความรุนแรงในครอบครัว

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความรุนแรงต่อสตรีในครอบครัวระหว่างชุมชนเมืองกับ และความรุนแรงต่อสตรีในครอบครัวในชุมชนชนบทว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร

3. ควรมีการศึกษาปัญหาความรุนแรงในครอบครัวและปัจจัยที่มีส่งผลต่อการใช้ความรุนแรงในครอบครัวของชนชั้นกลาง ลูกจ้างในสถานประกอบการ หรือพนักงานบริษัทเอกชน

4. ควรมีการศึกษาการปรับตัวของสตรีในการประกอบอาชีพ ในแต่ละสาขาอาชีพ เช่น ข้าราชการ พนักงานบริษัทเอกชน แม่บ้าน เป็นต้น